

Täysistunto

Perjantai 7.5.2021 klo 13.02—13.23

Täysistunto alkoi klo 13.02. Täysistunto päättyi klo 13.23.

Puhetta johti puhemies Anu Vehviläinen (13.02—13.23).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 6.5.2021 antanut hallituksen esitykset HE 74-80/2021 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 198-203, 205, 206, 208-212, 215, 217-221, 224, 226, 227, 229, 232, 237, 244, 252/2021 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain 9 ja 46 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2021 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Pelkonen.

Keskustelu

13.03 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on tarpeellinen, sillä se parantaa varusmiesten mahdollisuutta käyttää äänioikeuttaan. Varusmiesten äänestysmahdollisuuksien toteutumisen turvaaminen on tärkeää niin lähestyvissä kesäkuun kuntavaaleissa kuin muissakin tulevilla vaaleilla. Ei voi olla niin, että varusmiespalvelus on este äänioikeuden käyttämiselle, erityisesti kun olemme olleet jo pitkään huolissamme ja huolestuneita nuorten alhaisesta äänestysaktiivisuudesta. On huolehdittava siitä,

Pöytäkirja PTK 54/2021 vp

että kaikki äänioikeutetut voivat oikeasti käyttää tätä tärkeää oikeuttaan. Ja kuten olen jo aikaisemmin täällä salissa todennut, toivon, että tästä käytännöstä tulisi pysyvä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kurvinen.

13.03 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus ja salaiset ja vapaat vaalit ovat niin arvokas ja hieno asia, että ajattelin tulla poikkeuksellisesti pitämään puheenvuoron ihan täältä korokkeelta. Kuten tuossa edustaja Pelkonen totesi, niin tämä on erittäin myönteinen esitys — ja voi sanoa, että pitkään odotettukin käytäntö ja esitys. Voin yhtyä kyllä edustaja Pelkosen toiveeseen siitä, että tästä tulee myös pysyvä käytäntö.

Pitkään ovat erilaiset nuorisojärjestöt ja erityisesti varusmiesten etujärjestö Varusmiesliitto pitäneet esillä tätä mahdollisuutta äänestää enemmän varuskunnissa. Aikaisemminkin on syntynyt sellaisia tilanteita, että jollakin varusmiehellä on saattanut olla useampi kiinnioloviikonloppu putkeen — varmaan varsin harvinaisia tilanteita, mutta ihan perusoikeuksienkin kannalta todella hankalia tilanteita, joissa henkilöllä on useampi viikonloppu kiinni ja hänellä on vaikeuksia sitten äänestää. Käsitykseni mukaan palvelusvapaata on voinut saada palveluksesta äänestämässä käymiseen, mutta varusmiehillä on ollut hieman heikosti tietoa tästä. Ja tietysti kun me menemme sinne nuorten maailmaan, niin välttämättä kaikki nuoret eivät ole yhtä innokkaita kuin me kansanedustajat menemään äänestämään, niin että sitten, jos pitäisi hakea sieltä kapteenilta patterissa tai komppaniassa se palvelusvapaa, se helposti jää sitten hakematta ja jää äänioikeus käyttämättä, joten tämä on todella merkittävä, ihan kansalaisoikeuskysymys, sanoisin, ja nuorten äänestysaktiivisuuden kysymys.

Puhemies! Tosiaan tässä esityksessä, jota nyt sitten perustuslakivaliokunta puoltaa tässä yksimielisessä mietinnössään, todetaan se, että säädetään vaalilain väliaikainen muutos, jonka nojalla vuoden 2021 kuntavaaleissa toimitetaan laitosäänestys Puolustusvoimien varusmieskoulutusta antavien joukko-osastojen varuskunnissa ja myös Rajavartiolaitoksen varusmieskoulutusta antavissa yksiköissä. Tämä laitosäänestys näissä varusmiespalveluksen suorittamispaikoissa tapahtuisi niin sanottuna laitosäänestyksenä, mikä on laajemmin käytössä. Tosiaan tavoitteena on erityisesti koronan aikana turvata varusmiesten mahdollisuus äänestää, kun nyt siellä varusmieskoulutuksessa ollaan pidemmissä jaksoissa tautiriskin minimoimiseksi.

Puhemies! Sallinette sellaisen pienen muistelun tähän siitä, että asiat menevät joskus parempaan suuntaan. Kun tämän esityksen luin ja tämän mietinnön luin, niin mieleeni tuli väkisinkin muistoja tuolta viidentoista vuoden takaa, kun olin omassa varusmiespalveluksessa. Sain silloin nuorena alikersanttina toimia Kainuun prikaatin varusmiestoimikunnan puheenjohtajana, ja silloin järjestettiin presidentinvaalit. Siinä oli ehdolla muun muassa sellaisia henkilöitä kuin Matti Vanhanen, Tarja Halonen ja Sauli Niinistö. Silloin törmäsin tähän ongelmaan ja muistan, että tämä oli vähän semmoinen tabu vielä silloin, kun tästä joidenkin kanssa keskustelin. Oikeustila oli hyvin epäselvä, ja tarjottiin palvelusvapaan mahdollisuutta, mutta hyvin harva varusmies sitä käytti. Muistan, että oli ihan sellaisia varusmiehiä, jotka eivät sitten tasavallan presidentin vaalissa äänioikeuttaan käyttäneet silloin tammikuussa 2006, kun siinä oli useampi niin sanottu ginesviikonloppu, armeijakielillä.

Pöytäkirja PTK 54/2021 vp

Haluankin välittää nyt ihan täältä puhujakorokkeelta lämpimät terveiset ministeri Henrikssonille, oikeusministerille, jonka hallinnonalalle tämä kuuluu, ja myös puolustusministeri Antti Kaikkoselle, joka on pitänyt puolustusministerinä erittäin paljon esillä sitä, että myös varusmiespalvelusta suorittavilla nuorilla pitää olla oikeus ja mahdollisuus osallistua.

Totean loppuun, puhemies, vielä sen, että toivon, että tästä tehdään pysyvä käytäntö ja huolehditaan siitä, että myös varusmiehillä, näillä nuorilla miehillä ja naisilla, on mahdollisuus käyttää sitä yhtä poliittista ydinvapauttaan eli antaa se oma äänensä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Autto.

13.08 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Me suomalaiset olemme onnistuneet rakentamaan meille niin hienon maan sillä, että meillä on eri aikakausina ollut hämmästyttävänkin hyvää taitoa tehdä välttämättömyyksistä hyveitä. Tämän koronapandemian aikana olemme joutuneet monin tavoin tietysti sopeuttamaan yhteiskuntaa vallitsevaan tilanteeseen, jotta toisaalta ihmisten perusoikeudet voisivat toteutua mahdollisimman hyvin samalla, kun turvaamme toimintoja — vaikkapa tässä tapauksessa varusmiesten kohdalta maanpuolustuksen — tavalla, joka on mahdollisimman terveysturvallinen. Kun Puolustusvoimat on joutunut nyt rytmittämään uudella tavalla varusmiesten koulutusta, samoin kuin Rajavartioston varusmieskoulutusta antavat yksiköt, on välttämätöntä, että vaalilakia muutetaan niin, että tämä laitosäänestys on voimassa varuskunnissa.

Arvoisa rouva puhemies! Vetoan kyllä oikeusministeriin — samalla kun häntä kiitän tästä esityksestä — että tästä tulisi pysyvä käytäntö myös tulevaisuudessa, koska nuorten oppiminen aktiivisiksi äänestäjiksi olisi valtavan arvokas asia suomalaisen demokratian turvaamisessa. Monien tutkimusten mukaan, jos nuori äänestää ensimmäisissä vaaleissa, joissa hänellä on ylipäättään mahdollisuus äänioikeuttaan käyttää, hän äänestää myös seuraavalla kerralla ja oppii tämän tärkeän kansalaisvelvollisuuden tavakseen, kun taas nuori, joka jättää äänestämättä niissä ensimmäisissä mahdollisissa vaaleissa, ei usein sitten äänestä toisissa eikä sitten jatkossakaan. Tässä mielessä sillä, mitä vaalien aktiivisuuden osalta nuoren elämässä tapahtuu varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen palveluksen aikana, on aivan ratkaisevan tärkeä merkitys. Siksi lämpimästi kannatan tätä vaalilain uudistusta, joka nyt tämän kevään kuntavaaleissa antaa laitosäänestyksen kautta kaikille varusmiehille niin halutessaan mahdollisuuden äänioikeuttaan käyttää. Mutta toivoisin, että tämänsuuntainen valmistelu olisi sitten myös tulevaisuutta varten olemassa, niin että aina ja kaikissa tilanteissa varusmiespalvelustaan suorittaville taataan tämä äänioikeuden käyttämisen mahdollisuus mahdollisimman helposti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

13.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! On ilo käsitellä tällaista esitystä, joka jakaa kaikkien puolueiden yksimielisen näkemyksen ja joka on myös yksimielisesti käsitelty valiokunnassa. Kiitos tästä esityksestä hallitukselle.

Yhdyn kyllä näihin erinomaisiin puheenvuoroihin, joita täällä on käytetty, ja itsekkin uskon, että tämä esitys voi olla omalta osaltaan lisäämässä nimenomaan nuorten äänestysaktiivisuutta kunnallisvaaleissa. Valitettavasti se äänestysaktiivisuus ei kovin korkealla tasolla ole ollut, ja toivon mukaan tämä on osaltaan nimenomaan nuorten keskuudessa sitä vah-

Pöytäkirja PTK 54/2021 vp

vistamassa. Ja tietenkin tämä myös parantaa terveysturvallisuutta, kun nämä varusmiehet eivät ikään kuin sinne kotikuntiinsa jalkaudu sitten äänestämään vaan voivat siellä varuskunnissa turvallisesti äänestää.

Mutta yhdyin myös niihin näkemyksiin, joita täällä on esitetty, että olisi ehdottoman hyvä, että tästä saataisiin pysyvä lainsäädäntö. En itse oikein näe mitään estettä, mikseikö myös jatkossa, tämän koronaepidemian jälkeen, voisi näin toimia. Itse asiassa koko tämä ikävä koronaepidemia on tuonut meille monia semmoisia määräaikaista lainsäädäntöjä, joita olisi nyt hyvä — kun toivon mukaan alamme päästä selville vesille pikkuhiljaa — harkita ja pitää ikään kuin jonkinlaisena koeaikana ja arvioida, olisiko niiden kohdalla tarpeen jättää ne pysyväksi lainsäädännöksi. Tämä koskee muun muassa monia sellaisia mahdollisuuksia, joissa on esimerkiksi näitä erilaisia etätoimintoja voitu käyttää hyväksi — samoin tietysti myös tässä ajassa. Eli kyllähän tämä korona-aika on tuottanut meille myös myönteisiä asioita ja ikään kuin vähän vahvistanut semmoista innovatiivisuutta ajatella uudella tavalla monia asioita, missä ehkä on vähän fakkiuduttu niihin vanhoihin kaavoihin.

Mutta hienoa, että tämä on nyt eteenpäin menossa, ja kun ministeri Henriksson on paljon moitittu tässä salissa, niin tästä haluan kyllä erityisen kiitoksen hänelle antaa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 60/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Kurvinen.

Keskustelu

13.14 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä käsittelyssä on hallituksen esitys ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö, jossa muutetaan vuoden alusta alkaen niin sanotun työllisyyden kuntakokeilun lainsäädäntöä niin, että voidaan työvoimahallinnon asiakkaana oleva työnhakija siirtää toisen kunnan asiakkaaksi tai tällainen henkilö takaisin TE-toimiston asiakkaaksi eri syistä: joustavuuden takia, että hän saisi parempaa palvelua esimerkiksi kielellisten oikeuksien takia tai muuten paremman palvelun takia. Tämä on hyvä ratkaisu, ja tietysti pystytään tällä esityksellä ja tällä lakihankkeella myös tekemään siitä kuntakokeilusta entistä parempi kokeilu sillä tavalla, että siitä saadaan järkeviä tuloksia, niin että sitten ei ainakaan sen kokeilun tuloksia vääristele mikään tällainen tekninen seikka.

Pöytäkirja PTK 54/2021 vp

Arvoisa puhemies! Tämä työllisyyspolitiikka ja se, missä sitä tehdään, on ehkä laajempikin kysymys, sillä juuri puolitoista viikkoa sitten maan hallitus sai oman puoliväliriihensä valmiiksi, valtionalouden kehukset, ja siinä oli tämä puolimatkan tarkastelu, mikä on hallituksella tapana ollut, ja siellä hallitus sopi, että jatkossa työllisyyspalvelut siirretään kuntien hoidettavaksi. Se on kyllä iso muutos. Se on siis toimintatapana iso: meillä on pitkä historia työvoimatoimistoista ja valtiovetoisesta työvoimapolitiikasta. Mutta tässä on myös suuria mahdollisuuksia. Kyllä enemmistö tahoista tässä maassa on sitä mieltä, että mitä paikallisemmin pystytään hoitamaan työllisyyttä, sen parempia tuloksia saadaan aikaan. Ja kyllähän sen maalais- ja kaupunkilaisjärjellä pystyy käsittämään, että kyllä siellä kunnissa tunnetaan, mitä yrityksiä siellä on ja minkä tyyppistä teollisuutta. Varsinkin pienemmissä kunnissa ja pienemmissä kaupungeissa tunnetaan työttömät jopa hyvinkin henkilökohtaisesti: heille voidaan rakentaa palveluita, heille voidaan rakentaa koulutuspolkua, voidaan miettiä yhdessä paikallisten yritysten ja niitten työttömien työnhakijoitten kanssa, tarvittaisiinko tänne minkälaista oppisopimuskoulutusta. Mitä yksittäisissä kunnissa on näitä täystyöllisyyskokeilujakin tehty, niin kokemuksethan ovat aika myönteisiä olleet.

Luulen, puhemies, että tässä voisi olla sellainen uusi, isompi vaihde, niin sanottu kuutosvaihde, tähän työttömyyden hoitoon ja myös työvoimapulaan. Luulen, että koko tällä salilla on yhteinen toive siitä, että Suomen työllisyysaste nousisi ja työkäiset suomalaiset olisivat hyvin voimakkaasti työelämässä kiinni. Ja ehkä ne erimielisyydet ovat täällä niistä keinoista. Mutta tässä olisi kyllä mahdollisuus saada kuutosvaihdetta siihen, että työttömyysongelmaa [Puhemies koputtaa] ja myös suomalaisten yritysten työvoimapulaa ratkaistaan. Erittäin iso juttu, kun työllisyyden hoito menee kuntatasolle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Puisto.

13.17 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Työllisyyden kuntakokeilu on tosiaan käynnissä. Siinä on lukuisia kokeilualueita ja pitkälti toistasataa kuntaa mukana, ja nyt oikeastaan peräänkuuluttaisin sitä, että kun tehdään tätä kokeilua, mikä on aika pitkä ajallisesti, vielä yli pari vuotta, niin siinä tehdään myös tällaista vertailevaa tutkimusta niiden välillä, ketkä ovat mukana tässä kuntakokeilussa eri alueilla ja ketkä eivät ole. Esimerkiksi viime hallituskaudella 2015—2019 tehtiin vastaavankaltainen kokeilu, ja siinä kävi niin, että yleinen talouskehitys, varsinkin siinä parin kolmen viimeisen vuoden aikana, oli kova ja työllisyys ylipäättänsä parani aika kovaa ja oli aika vaikea jo erottaa, mikä johtui mistäkin sitten kuntatasolla ja vastaavasti. Jonkin verran pohdintaa aiheuttaa ainakin se, missä määrin ne työllisyysvaikutukset johtuivat niistä resursseista, siitä että kunnat vain pystyivät laittamaan resursseja sitten enemmän, ja kuinka paljon varsinaiset resurssit aiheuttivat lisäystä, kuinka paljon niissä oli kustannustehokkaita.

Nyt eduskunnassa parhaillaan käsitellään säädösehdotusten vaikutusarviointien toteuttamista, mitä tarkastusvaliokunta tekee, ja tätä työllisyyden edistämisen kuntakokeilua on TyV käsitelty, mutta myös talousvaliokunnassa me käsiteltiin aihetta [Välihuuto] — ylipäättänsä säädösehdotusten vaikutusarviointia — toissa päivänä. Siellä me kiinnitettiin yleisesti huomiota siihen, että kannattaisi kohtuullisen pienin kustannuksin tuoda tällaista tieteellisen tutkimuksen mahdollistavaa asetelmaa, nimenomaan sinä aikana, kun näitä projekteja tehdään. Ajattelin, että nimenomaan tähän kuntakokeiluun tällainen asetelma sopisi enemmän kuin hyvin.

Pöytäkirja PTK 54/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Autto.

13.19 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen itse sitä mieltä, että varmasti pääosassa Suomen kuntia on järkevää hoitaa työllisyyttä kuntatasolla. Mutta toisaalta sitten vaikkapa pääkaupunkiseudun kehyskunnissa, jotka ovat rajusti ikään kuin ei-työpaikkaomavaraaisia, joista käydään siis toisessa kunnassa töissä, on kovin hankalaa nähdä taas se puoli, miten siellä kunnassa sitten pystytään parhaalla mahdollisella tavalla sitä ihmisten työllisyystilannetta hoitamaan. Tässäkin mielessä ehkä sen kaltainen yksi koko sopii kaikille -ajattelu, jota hallitus väkisellä yrittää maahan ajaa, ei välttämättä ole kaikkein järkevin.

Mutta ehdottomasti siis lähtökohtaisesti kannatan vahvasti tätä ajattelua, että nimenomaan kunta on ihmisen arjen oikea yksikkö hoitamaan vaikkapa työllisyyskysymyksiä siinä, missä arjen muitakin hyvinvointikysymyksiä, paikallista elinvoimaa ja niin edelleen. Tässä mielessä sekä tämä laki kuntakokeilun edistämisestä että toki myös hallituksen linjaus siitä, että jatkossa työvoimapoliittisten toimenpiteiden käytännön toteuttaminen viedään kuntatasolle, ovat mielestäni oikea suunta. Mutta tässäkin tietysti sitten täytyy tehdä — siellä, missä se on tarkoituksenmukaista — järkevää kuntien välistä yhteistyötä.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, samassa yhteydessä on kyllä pakko todeta se, että vaikka tämä on järkevää ja perusteltua, niin eihän tämä kuitenkaan mikään työllisyyttä aivan ratkaisevalla tavalla lisäävä toimenpide itsessään ole, kun hallituksella ei muita toimenpiteitä ole esittää. Ja tässä mielessä kyllä haluan ilmaista huoleni siitä, että hallitus on irtaantunut näistä vanhoista hyvistä perinteistä, että kun työllisyyspolitiikkaan vaikuttavia päätöksiä tehdään, niin silloin pitäydytään valtiovarainministeriön arvioissa siitä, mitkä todelliset työllisyysvaikutukset tulevat olemaan, eikä sitten hihasta ravistamisen tekniikalla luoda sellaisia arvioita, jotka antavat täysin väärän kuvan laajalle yleisölle siitä, mitkä esitetävien toimenpiteiden todelliset vaikutukset ovat.

Sellainen uusi toimintalinja, jonka hallitus on omaksunut, antaa valitettavasti epäluotettavan kuvan Suomen hallinnosta, ja nyt pitäisi antaa luotettava kuva, herättää myös kansainvälisissä investoijissa ja meidän luottotajissamme sen kaltaista luottamusta, että Suomeen kannattaa investoida, täällä kannattaa tehdä töitä, me olemme maa, joka ei anna maansa ja kansakuntansa ylivelkaantua, vaan menestymme tulevaisuudessakin.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 43/2021 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 260/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.5.2021 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 54/2021 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 259/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.5.2021 pidettävään täysistuntoon.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 11.5.2021 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola